

Suomen Nimismiesyhdistys r.y.

HE 106 /2009

Hallintovaliokunnalle

KUULEMINEN AMPUMA-ASELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISASIASSA

Suomen Nimismiesyhdistys ry ja PUSH ry (myöh. yhdistykset) lausuvat asiassa seuraavan.

YLEISTÄ

Ampuma-aseturvallisuus ja hallituksen esitys

Yhdistykset katsovat, että hallituksen esitykseen sisältyvät tavoitteet ja keinot ovat hyväksyttäviä ja että esitys voidaan myös sellaisenaan hyväksyä. Yhdistyksillä on kuitenkin eräitä periaatteellisia ja yksityiskohtiin meneviä kommentteja, jotka toivomme voitavan ottaa huomioon joko tässä yhteydessä tai myöhemmässä lainvalmistelussa.

Yhdistykset katsovat, että keskittyminen ensi vaiheessa käsiaseiden lupamenettelyn tarkentamiseen on oikea valinta. Se parantaa ainakin jossain määrin turvallisuutta. Samalla kun luvallisia ampuma-aseita koskevaa ampuma-aselakia tiukennetaan, on syytä huolehtia, ettei aiemmin luvallisia aseita valu luvattomiksi. Sen vuoksi on tärkeää tehostaa luvallisten aseiden säilytysvarmuutta, kuten esityksessä on tehtykin, mutta myös säätelyn tasapainon vuoksi luvattomia ampuma-aseita koskevia sääntelyitä.

Yhdistykset kannattavat esitykseen sisältyvää maltillista etenemistä ja korostavat, että väkivaltarikoksia voidaan vain vähäisessä määrin estää tai niiden seurauksia lieventää ampuma-aselainsäädännöllä ja poliisin lupahallinnolla. Yhdistykset eivät ole käsiaseidenkaan täyskiellon kannalla.

Lupahallinnon resurssitilanne

Yhdistykset katsovat, että esityksen perusteluihin sisältyvä arvio uudistetun ampuma-aselain aiheuttamasta resurssitarpeesta poliisin lupahallinnossa on ylioptimistinen. Mielestämme työ määrä ei mitenkään voi vähentyä, kun aselupamenettely vaikeutuu, tarkasti perusteltavien hylkäävien päätösten määrä kasvaa, hallussapitolupa määräaikaistuu ja erilaisia valvontatietoja hankitaan entistä enemmän. Päinvastoin uskomme resurssitarpeiden kasvavan. Lisäksi on huomattava, että poliisin lupahallinnon resurssitilanne on jo nyt vaikea. Kasvava resurssitarve tulisi rahoittaa pääosin lupahintoja tarkistamalla.

Ampuma-aseturvallisuuden todellinen parantuminen edellyttää poliisin lupahallinnon resurssien turvaamista.

Yhdistykset ehdottavat, että eduskunta lausuisi poliisin lupahallinnon resurssien turvaamisen merkityksestä aseturvallisuuden kannalta. Sama vaikutus sillä on mm. liikenneturvallisuuden poissaololla

Lupaviranomaisen tiedonsaanti

Aseturvallisuuden parantuminen lupahallinnon keinoin riippuu ratkaisevasti siitä, saako poliisi riittävästi oikea-aikaista tietoa aseluvan hakijoista ja -haltijoista. Tämän vuoksi tiedonkulkua terveydenhuollon ammattihenkilöiltä ja Puolustusvoimista parantavia säännöksiä on syytä kannattaa. Mielestämme lääkärin ja terveydenhuollon ammattihenkilön oikeus tietojen antamiseen on riittävä, sillä sellaisesta velvollisuudesta voisi olla kielteisiä vaikutuksia siihen nähden, hakeutuvatko tietyt henkilöt ylipäänsä terveydenhuollon palvelujen piiriin.

YKSITYISKOHTAISIA HUOMIOITA

Poliisin lupahallinnon tiedonsaanti sosiaaliviranomaiselta

Yhdistykset toteavat, että sosiaaliviranomaisella saattaa olla mm. lastensuojeluilmoituksista, lastenhuostaanottotapauksista tai ikäihmisten palvelutarpeiden kartoituksesta sellaisia aselupahallinnon kannalta merkityksellistä tietoa, joita poliisilla tai terveydenhuollolla ei ole.

Tämän vuoksi yhdistykset esittävät, että tässä yhteydessä säädettäisiin sosiaaliviranomaiselle velvollisuus ilmoittaa sellaisista päihteiden käyttöön, mielenterveydenongelmiin, elämänhallinnan menettämiseen tai väkivaltaiseen käytökseen liittyvistä tiedoista, joilla voi olla vaikutusta henkilön sopivuuteen pitää hallussaan ampuma-aseita.

Yhdistykset näkevät, että ilmoitusvelvollisuudesta ei ole samanlaista ongelmaa kuin terveydenhuollon puolella olisi, joten ensisijaisesti toivottaisiin velvoittavaa säännöstä, mutta ainakin oikeuttavaa säännöstä.

Todettakoon, että poliisilain 35 §:ssä säädetty poliisin tietojensaantioikeus koskee myös sosiaaliviranomaista, joten siinäkin mielessä sosiaali- ja terveystoimi tulisi saattaa keskenään samaan asemaan myös tässä suhteessa.

Aseenhaltijan ilmoitusvelvollisuus kadonneesta tai anastetusta aseesta

Anastettu tai kadonnut luvallinen ase todennäköisesti päättyy luvattomaksi aseeksi, jos sitä ei saada takaisin. Ase voidaan palauttaa omistajalleen sitä todennäköisemmin mitä nopeammin tieto aseiden kadottamisesta tai anastamisesta tulee viranomaiselle.

Tämän vuoksi yhdistykset ehdottavat, että aseiden katoamisesta tai anastamisesta säädettäisiin luvanhaltijalle ilmoitusvelvollisuus siten, että ilmoitus tulee tehdä välittömästi, kun aseiden anastaminen tai katoaminen havaitaan.

Ampuma-aseiden säilytysvarmuuden parantaminen

Yhdistykset kiinnittävät huomiota siihen, että aseiden säilytysvarmuuden parantamiseksi tulisi tehdä kaikki se, mikä on mahdollista. Tässä on huomioitava, että paraskaan tekninen ja rakenteellinen suojaus ei välttämättä estä aseiden anastamista. Toisaalta aseita saatetaan tällä hetkellä laillisesti säilyttää asunnoissa, joista saatetaan olla ulkomailla asumisen tai muun sellaisen syyn vuoksi pitkiäkin aikoja pois.

Yhdistykset ehdottavat, että aseluvanhaltijalle säädettäisiin velvollisuus joko henkilökohtaisesti tai luotettavan toimeksisaajan toimesta tarkastaa aseiden säilytys määräajoin, esimerkiksi kerran viikossa.

Yhdistykset eivät vastusta poliisille esitettyä oikeutta ennakoilmoituksesta tarkastaa aseiden säilytystilat. On tosin huomioitava, että resurssisyistä tämä toimivalta jää mitä ilmeisimmin hyvin vähälle käytölle. Eräissä tilanteissa sillä on kuitenkin turvallisuutta merkittävästi parantava vaikutus.

Äänenvaimenninta koskeva sääntely

Poliisin näkökulmasta äänenvaimennin herättää usein kysymyksen siitä, että onko sitä käyttäen valmistella väkivalta- tai metsästysrikos. Tämä siitä huolimatta, että äänenvaimentimella on monia hyödyllisiä ja erittäin tarpeellisia käyttötarkoituksia. Tämän vuoksi yhdistykset esittävät äänenvaimentimen lupavaraisuudesta vapauttavaa säännöstä vielä

tarkennettavaksi niin, että lupavapaus koskee vain sellaista äänenvaimenninta, joka tosiasiallisesti soveltuu juuri haltijalla oleviin aseisiin.

Ampuma-aseen hallussapitolupaan liitettävät ehdot

Hallitus esittää, että hallussapito- ja hankkimislupaan voitaisiin sisällyttää vain hyvin rajoitettu määrä lupaehtoja. Käytännössä on kuitenkin joskus niin, että lupaehtoilta voitaisiin entisestään parantaa aseturvallisuutta.

Tämän vuoksi yhdistykset esittävät säätelyä, että poliisi voi hankkimis- ja hallussapitolupaan liittää turvallisuuden ylläpitämisen kannalta tarpeelliset ehdot.

Henkilökohtaisen käsittelyn vaatimus

Kokemus on osoittanut, että luvanhakijan henkilökohtainen tapaaminen saattaa muuttaa rajustikin hänestä pelkästään paperien perusteella saatua ennakkokäsitystä. Tämän vuoksi yhdistykset ehdottavat turvallisuuden vuoksi, että aseenhankkimisluvan myöntäminen ja aseiden hallussapitoluvan peruuttaminen sekä päätöksenteko hallintotuomioistuimessa aseasioissa voisi tapahtua vasta sitten, kun asianosaiselle on tarjottu mahdollisuus tulla henkilökohtaisesti kuulluksi.

LUVATTOMIA ASEITA KOSKEVA SÄÄNTELY

Yhdistykset pitävät tarpeellisena, että kun luvallisia aseita koskeva säätely tiukkenee, myös luvattomia aseita koskeva säätely tiukkenee.

Luvattoman aseiden hallussapidon merkitys rikollisessa toiminnassa

Pelkästään se seikka, että jollakin rikoksentekijöistä on ase mukana rikosta tehdessään ja pakomatalla, tekee tilanteesta asianomistajan, todistajien, tekijäkumppaneiden ja poliisin kannalta erittäin vaarallisen. Tämän vuoksi yhdistykset ehdottavat, että ampuma-aseiden mukana pitäminen esim. varkausrikosta tehdessä katsottaisiin erityisen raskauttavaksi seikaksi.

Luvattoman aseiden hallussapidon rikosoikeudellinen sanktioni

Aseiden luvattomasta hallussapidosta tuomitaan pääsääntöisesti sakkorangaistus. Vanhan aseiden luvattomasta hallussapidosta tämä seuraamus on usein kohtuullinen.

Sen sijaan katkaistun haulikon, voimakkaan käsiaseen jne. luvattomasta hallussapidosta tuomittu sakkorangaistus on aivan liian lievä.

Yhdistykset ehdottavat, että mahdollisimman pikaisesti ryhdyttäisiin lainsäädäntötoimintaan tämän selventämiseksi.

Ilmoitusvelvollisuus luvattomasta aseiden hallussapidosta.

Rikoslaisissa on lueteltu rikoksia, joista rangaistusvastuun uhalla on ilmoitettava viranomaiselle, jos sellainen rikos tulee tietoon. Yhdistykset ehdottavat, että ampuma-ase-rikos aseiden luvattoman hallussapidon osalta lisätään tähän luetteloon. Perusteluna on se, että säännös todennäköisesti vähentäisi jonkin verran luvattomien aseiden määrää ja että luvattomia aseita ei pidettäisi tämän jälkeen esillä. Molemmat seikat parantaisivat aseturvallisuutta.

Ikaalisissa, 25.2.2010

Antero Rytkölä
puheenjohtaja, Suomen Nimismiesyhdistys ry
(edustaen myös Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten yhdistys PUSH ry:tä)